

ABONAMENTUL
Pe un an . . . 24 Cor.
Pe o jum. de an 12 .
Pe trei luni . . . 6 .
Pentru România și străinătate:
Pe un an . . . 40 lei.
Pe o jum. de an 20 .
TELEFON Nr. 220.

GAZETA TRANSILVANIEI

ZIAR POLITIC NAȚIONAL.

REDAȚIA ȘI ADMINISTRATIA
Str. Frunzului Nr. 15

INSERATELE
se primesc la administrație. Prețul după tariful și învalială.

Manuscrisele nu se înapoiază.

Mormântul dela Artstätten.

O aniversare dureroasă — Braşov 28 Iulie n. 1915.
Astăzi se împlineşte anul decând o mână criminală a pus capăt vieții neuitatului arhiduce Franz Ferdinand..
Jalea, care ne-a cuprins sufletele la adresa știrii despre îngrozitorul atentat dela Serajevo, nu se poate descrie, căci pierderea aceluia, în care un popor setos de veacuri după dreptate și lumină își pusesese toate speranțele și toată încrederea, nu se poate cuprinde în cuvinte. Știrea lugubră despre moartea sinică a aceluia, care a sintetizat pe un moment toate nădejțile unui neam nenorocit, ne-a isbit ca un fulger din cer senin.

Cât am pierdut atunci — scrie din acest prilej „Drapelul“ — abia astăzi începem a înțelege pe deplin.
Un suflet mare și o minte ageră, care presimțise și prevăzuse totul ce avea să urmeze cu necesitatea de fier a logicii, ceceacum cronologic se leagă de moartea lui năprasnică, dar cecece eră deja condiționat prin atâtea premise, stringente în concluzii, și pentru cari voia să pregătească Monarhia cu popoarele ei și prietini ei de afară de hotare.

Asăzi, după înfrângerea cronică scăldată în sânge a unui an de spaimă și groază, începem să recunștem deaintregul acea mare individualitate, toate grijile și nădejțile lui, perspectivele, cari l-au condus când pentru o viață nouă a călătat temelii noi. Și în zilele de

restricte ce au urmat tocmai opera lui ne-a lipsit, căci și opera lui s'a coborât, cu el de-odată în mutul mormânt dela Artstätten.
Oricât ne-am sbate spre a cuprinde în misterele lor rostul întâmplărilor și faptelor, tot mai mult ne cufundăm în mrejele fatalității. Par'că auzim de pe alte tărâmurim un glas strigându-ne: Așa a fost să fie!
Zadarnic ne sbatem, zadarnic deplângem și ne svârcolim, nu putem scăpa din mrejele acestei negre fatalități, singura care deschide statornic vaduri peste ale vremii râuri torențiale. Căci acolo unde cronica sarbedă ne vorbește despre cauze, ne arată duhul istoriei efecte. Unde mintea descoperă evenimente la întâmplare, acolo logica istoriei ne prezintă lanțuri de concluzii implacabile, necesare și inevitabile. Doar și fatalitatea este un lanț logic de evenimente, numai că mintea preocupată omeuească nu le poate cuprinde în curățenia lor. Deplângem soarta dușmană și ursita răuvoitoare, unde nu înțelegem adâncul rost. Inima subjugă legile minții și durerea întuneacă judecata limpede. Inima are trebuință de un obiectiv și acesta este fatalitatea, față de care mintea va rămânea în vecinică nepricepere.

Colonelul Anhidim Șoldea.
Inmormântarea.
In dangătul trist al clopotelor catedralei din Blaj a avut loc Mercuri după amiază inmormântarea regretatului colonel român Anhidim Șoldea, care, fiind greu rănit pe câmpul de luptă dela Tuchow, a murit moarte de erou după grele suferințe.
Un public distins din Blaj precum și numeroase rude și prietini din apropiere și departări mai mari, deasemenea și un detașament al gendarmeriei locale, au dat colonelului erou ultimul onor, pământesc. Serviciul funebru a fost pontificat cu mare asistență de preoți de însuși I. P. S. Sa Mitropolitul Victor, iar d-l prof. Ciura a rostit următorul panegric, emoționând până la lacrimi întreaga asistență:

in drept a se bucura de încheierea reușită a operii sale de apărare a prezentului și de întemeiere a viitorului.
Este aceasta fatalitate ori logică? Pe cea dintâi o contestă rațiunea, pe a doua inima. Evenimentele își fac calea însă înainte.
Și totuși trebuie să ne oprim chiar și în acest vertiginos curs al evenimentelor în fața lespedei ce acopere mormântul dela Artstätten.
Prea mult am iubit conținutul lui, acum rece și neinsuflețit, prea mari nădejdi am legat de acea viață mare, care se sălășuia odinioară în acel corp, prea am condiționat totul dela un om și o viață.
Dar este cu neputință să condiționezi viața vie a națiunilor și țărilor dela viața unui singur om și cu toate acestea nu putem suprima astăzi o lacrimă, când ne gândim la speranțele ce s'au stinsj deodată cu viața aceluia om.
Nu poți fi rece când inima-ți se sbuciumă de durere, nu poți fi cumpătat când gându-ți este frământat de griji și temeri. Și dacă din gândul istovit de frământări rărare o rază de nădejde în mai bine, este ca să picure mângăere în inima svârcolită de durere.
Prindem această rază și o urmărim cu dorul celui insetat de lumină și libertate, o urmărim cu credința în un viitor mai bun, mai sigur, mai luminos.
Oamenii pier căci aceasta e soarta lor, dar popoarele trebuie să trăiască, să progreseze, să prindă putere și să se întărească în cultură și bunăstare. Doar din bogăția valorilor etice rezultă trăinicia lor.
Iar valorile etice resar tocmai din opera vieții acelor bărbați, cari trăesc și mor în serviciul unei idei de ordin mai înalt.

mamă și soră. (lov. 17. 14). El a avut tristul prilej de a repeta cuvintele acestora ale dreptului lov, în lungile lui suferințe de jumătate an încheiat, cât a pățimint prin spitale, în urma gravoși răni, ce a primit-o pe câmpul de luptă din Tuchow.
In acest lung șir de mucenici — longus ordo idem petentium — sunt atâtea legiuni de eroi fără nume din țărâna noastră; atâtea viteji, cari au murit cu arma în mână pe câmpul de onoare. Sunt apoi un număr mare din intelectuali noștri așa de puțini, oameni crescuți cu mari jertfe de părinții săraci, sustinți cu stipendii și cu prescură românească, — s'au dus și ei, când aveam atâtea lipsă de orice braț muncitor și de ori-ce minte aleasă! Și vin, pe urmă, Românii noștri, cari erau ofițeri activi — și mai puțini aceștia — căci din nenorocire, prea puțini oameni de-ai noștri se determină pentru serviciu activ în armată, deși anelele destul de viforoase ale războaielor ce le-am avut, păstrează rânduri elogiioase pentru „bravii Români“, cari s'au distins pentru vitejia lor, dela vechia familie a Huniadestilor, cari au dat veacului de mijloc pe cel mai strălucit erou al creștinismului împotriva Semi-lunei cutropitoare, — mai apoi pe unul din cei mai populari regi ai

lor lor așa curat românești, ca să le bănuim măcar buna credință.
Ceeace afirmăm însă — și lumea trebuie să o știe, — e că se abuzează de aceste simțăminte românești ale lor, se abuzează fără scrupul, ca să se facă jocuri politice nedemne de vremurile pe cari le trăim.
De aceea ținem să prevenim pe ardelenii și bucovinenii, de cari ne leagă același cinstită dragoste de neam, că manifestățiunile la cari sunt îndemnați și incurajați de către patrioții gălăgioși au altă menire, decât acela pentru care sunt chemați să lupte.
In calculele exploataților de situațiuni tulbure de la noi, românii de dincolo gâzduți astăzi în Capitala regatului au rolul de unealtă jignitoare pentru curățenia simțămintelor lor românești. Și fiindcă noi nu înțelegem să ne facem compliciti unor asemenea manopere, ne socotim datori către noi înșine să spunem adevărul așa cum este, oricât de trist ar fi adevărul acesta mai ales în situațiunea din prezent..
Complicitatea tăcerii noi nu o putem primi, fiindcă ar fi fost să pătăm cu un gest rușinos măreția rară a vremurilor noastre; și repetăm: e un gest rușinos, sprecaula nepermisă, care se face azi în scopuri politice interne cu cele mai curate simțăminte românești și cu cea mai de seamă cauză a neamului.
Importante declarații ale lui Venizelos. Ziarul „Asti“ din Atena a publicat următoarele declarațiuni ale d lui Venizelos:
Nici odată n'am afirmat că noi trebuie cu orice preț să intrăm în războiu; dar am zis numai că interesele țării ne împuneau o acțiune militară slături de aliați pentru următoarele motive:
1. Pentru a evita izolarea diplomatică în care ne găsim astăzi;
2. Pentru a ne asigura în acest mare războiu, realizarea aspirațiunilor noastre naționale, atunci când se va face regularea tuturor chestiunilor pendinte.
Situațiunea politică s'a schimbat mult dela retragerea mea dela putere și de sigur că dacă din nou oș fi chemat la cârma treburilor țării, a-și trebui să fac în mod terțat o revizuire a politicii mele, care în urmă să fie modificată în unele puncte.

patriei noastre — până la paginile de suferință și de glorie, scrisse cu sângele bravilor grănițeri români, pe tot cuprinsul periferiei nordice, estice și sudice a Ardealului și a Bănătuului; până la fericitul baron Ursu de Margina — și până la voi, iubii viteji ai neamului nostru, cari a-ți oprit, cu piepturile voastre de aramă, invadarea dușmanului pe plaiurile noastre și a-ți dovedit — cu sump sângele nostru vărsat cu atâtea beșug — că adevărul patriotismul cel mai înalt e compatibil cu cea mai înflăcărată dragoste pentru neamul românesc, din sinul căraia v'ați ridicat și a-ți urcat scările de aur, stropite de sânge, ce duc spre Pantheonul nemurir'...
Toți acești viteji, cari au suferit s'au luptat și au murit chiar, pentru tron și țară, se ridică din rândul oamenilor de toate zilele și posteritatea recunoscătoare trebuie să le păstreze amintirea cu sfințenie, căci sângele lor pentru noi și mulți s'a vărsat și se varsă!
Monibus, date illis, plenis!

SITUAȚIA pe câmpul de războiu.

Azi dimineață am primit dela biroul de presă al prim-ministrului următoarele comunicate oficiale telegrafice:
Budapesta 27 Iunie. — Din marele cartier general al nostru se comunică oficial cu data de azi:
Situațiua în nordul monarhiei.
După înfrângerea, pe care au suferit-o la Lemberg și spre sud dela acesta Rușii s'au retras cu forțele lor principale în direcție ostică dar pe înălțimile cari se ridică spre est dela Davidovska și Miklaus, precum și la Iericzow — Stary s'au reintors din nou cu mari forțe în contra noastră. Pe acest front trupele noastre au ocupat pozițiile dușmane dela periferie eluptându-și înaintarea până în apropierea pozițiilor principale dușmane, în cari au și pătruns apoi pe multe locuri. Mai cu seamă pe sectorul Dobska și spre est dela acesta i-am alungat pe Ruși dintr'o parte a frontului lor principal respingându-i. Incepând de azi dimineață Rușii bat iarăși în retragere pe întreg frontul. Deasemenea și spre nord dela Rava-ruska și Zolkiew se retrage dușmanul dinaintea armatelor aliate. Pe valea Nistrului superior luptele continuă. Trupele nemțești au ocupat după o luptă violentă înălțimile dela Bukacowe. Mai în jos dela Halici, apoi pe valea Nistrului, precum și la hotarele Basarabiei e în general liniște. Singur armata generalului Böhm-Ermolli a prins începând cu ziua de 21 până în 25. l. c. 75 de ofițeri și 14.000 de soldați dușmani și a capturat 26 de mitralieze.
La granițele italiene.
Pe valea canalului Monfalcone, spre sud dela Sagrado am respins un atac dușman. Dealtcum atât în regiunea râului Isonzo, cât și pe celelalte fronturi decurg numai lupte de artilerie.
General de divizie Höfer, Joc-titorul șefului de stat major.
Budapesta 27 Iunie. — Se comunică oficial: Un submarin de-al nostru a torpilat și a scufundat eri, în 26 l. c., un torpilor italian.

și dela nord — și a murit, în urma rănilor primite, după suferințe de alt jumătate de an, pribegind prin spitale, gustând și din pâinea amară a prizonierilor la Ruși.
S'ar părea, că astăzi numărul eroilor s'a împuținat, ca să nu zicăm că a dispărut cu totul. Când cetim despre Leonida cu cei trei sute de spartani ai lui, despre caracterul de fier a lui Horatiu Coole, Muciu Scaevola — până încoace la vitejii ce s'au distins în atâtea războaie, ni se pare că cetim niște legende, în cari adevărul este ușor brodat cu firul de aur și basnelor. Și tot ca și basmele ni se par așa de îndepărtate acele vremuri, încât îți vine adese să te întrobi fără voce: Cine știe dacă lucrurile aceste s'au întâmplat. — și dacă s'au întâmplat aievea pentru ce nu mai sint și azi eroi? Ce s'a ales din această minunată speșă de oameni?
Intrebarea își are răspunsul în crâncenul războiu, ce decurge chiar acum; cu atâtea vehemență, încendind cu flăcările sale uriașe aproape întreg continentalul nostru.
Știrile cetite prin ziare, povestirile martorilor oculari înapoiați de pe câmpul de luptă, ne conviag pe deplin, că neamul vitejilor nu s'a stins, și că războiul actual a scos la iveală încă mai mulți eroi, decât acela, de cari pomenește

Mai mare dragoste decât aceasta nimeni nu are, ca să-și pună cineva sufletul său pentru prietini săi. Ioan XV. 13.

Jainici ascultători.
Stăm cu toții, cu frunțile plecate, în fața sicriului, ce adăpostește rămășițele pământesti ale unui viteaz, care a murit moarte glorioasă pentru patrie.
Nu e cel dintâiu și nici cel din urmă, din lungul șir de mucenici ai neamului nostru românesc, cari au pe celuit cu suferințe supra-omenești și cu sângele lor sfânt, credința ce a juruit-o steagului, cu care au plecat să înfrunte-urgia dușmanului cutropitor. Nu e cel dintâiu căci, până să-și închidă ochii defunctul, atâtea zeci și zeci de mil de viteji s'au prăbușit — sub privirea lui chiar — mușcând cu dinții în țărâna șanțurilor, sbătându-se în chinuri, în spasmele morții. El, care a stat de atâtea ori în fața morții, a avut ocazie să audă, cum coasa morții îl șueră pe alături și cum camarazii de ai lui s'au nimicit ca niște sfărâmituri de pale pe arie, ce se împrăștie de vânt, cum zice prorocul. (Dan. 2. 35) El a văzut mormanele de răniți, a auzit țipetele lor desnăjăduite, în implorarea morții mătuitoare, care întârzia: »Moartea o am chemat să-mi fie tată și putrezăunea să-mi fie

Pe frontul anglo-franco-ruso-german.

Berlin 27 Iunie. — Buletinul oficial al mareului cartier general german...

Pe câmpul de operații dela vest: Am bombardat bateriile dușmane așezate lângă catedrala din Arras...

Pe câmpul de operații dela est n'a obvenit vre-o schimbare mai esențială.

Pe teatrul sudestic: După lupte violente trupele nemțești au luat cu asalt înă țările de pe malul nordic al Nistrului...

Războiul cu Turcii

Constantinopol 27 Iunie. — Marele cartier general otoman comunică oficial cu data de azi:

Pe frontul din Caucaz am respins atacurile repetite ale dușmanului, care se retrage spre Talsof.

antichitatea, pe cari li propunem elevilor în școală, ca pilde de urmat.

Sunt oroi și astăzi și neamul nostru răsturnat de cealații camerazi de arme de altă naționalitate, a dat și în războiul de față probe că sângele apă nu se face...

Avem și noi eroii noștri, cari au suferit și au murit, pentru-ca familiile lor și ale noastre să poată trăi în liniște și înamicul să nu invadeze peste granițele țării.

Eroii și-au făcut datoria; rămâne să ne-o facem și noi; păstrându-le amintirea cu sfântenie.

Să ne oprim deci, pe câteva clipe, în fața acestui sicriu, și să ne dăm seama de comoara ce e ascunsă într'insul; comoară, pe care o pierdem, pentru moment, deși ea răsare în curând ca pasarea Phoenix, din propria ei cenușe și va străluci de-apsul în Cartea de aur a patriei noastre și în paginile conștiinței ale istoriografiei românești.

— Sfârșitul în numărul viitor. —

Pe frontul dela Dardanele: În 25 l. c. au fost aici câteva schimburi de focuri mai slabe. După amiazi au fost lupte de artilerie; un tun de-al nostru a nimerit un vas dușman de transport.

Pe celelalte fronturi nu-i nimic nou.

Cenzorul....

— Povestea adevărată a unei atitudeni. —

Sub titlul acesta organul oficial al guvernului român „Vitorul” serie următoarele: Suntem în plină emoție! Așa de emoționați, încât avem impresia, că totul s'a sfârșit, că totul este compromis pentru țara aceasta...

Omul acesta politic, cenzorul fără de prihană al vieții noastre publice, care a dus așa de mult departe lupta pentru apărarea intereselor... românești, încât a găsit până și mijlocul să internaționalizeze sentimentele-i patriotice sub forma lor cea mai... practică...

Toți ceilalți români, în frunte cu președintele consiliului, sunt vânduți străinilor, și numai d. Mille a știut să reziste astăzi, cum a rezistat și altă dată, tuturor tentațiilor, tuturor încercărilor de a fi câștigat cu marea d-sale autoritate morală de partea unei alianțe sau alta, în afară de Alianța israelită bine înțeles, cu care a tratat de mult, deși nu era mare putere europeană și de care leagă vechi și neșterse amintiri desinteresate.

Tronând de la înălțimea amei-toare a unui asemenea patriotism, d. Mille privește cu dispreț spre mulțimea mărunților de jos, aruncând anatema asupra primului ministru într'un limbaj, din care, în mod constant, nu lipsesc de ani de zile expresiile de: »peh-livan», »criminal» sau »călău al Româneli și al cauzei românești».

Totuși d. Mille se mai întrebă încă de ce pe d-sa nu-l fa nimeni în serios, de ce e tratat drept un maniac oare-care chiar de către cei, cari s'au coborât până la d-sa cu toată seriozitatea vremurilor noastre. D. Mille nu încetează să fie surprins că propovădu-este în pustiu, că excitațiile d-sale la revoltă indignează opinia publică și că, în același timp provoacă un desgust, care-l lasă neatins urechile, deși cu lipsa d-sale de pudoare le expune zilnic în vitrinele »Adevărului».

D. Mille nu înțelege de ce prezența d-sale a stîrbit influența »Acțiunii Naționale» în opinia publică, nu a priceput sentimentul de ușurare, pe care-l provocase retragerea d-sale din comitetul acestei »Acțiuni», după cum nu pricepe nici ce serviciu mare ar face cauzei românești, dacă ar înceta s'o compromită cu zelul suspect, pe care l'a pus altă dată în apărarea altor cauze și altor... Alianțe.

Lipsind până și de muștrările de conștiință inerente ori-cărei fapte rele, d. Mille va continua desigur pe calea din care n'a putut să-l abată nici chiar demascarea afacerii lka și a campaniei dela 1900. Il privește, fiindcă nu mai are nimic de pierdut.

Banalitatea ridicolă a violențelor d-sale nu mai impresionează însă pe nimeni, fiindcă azi numai laudele d-lui Mille mai pot compromite.

† Dionisie Nistor.

Încă de Sămbătă se lățise prin Brașov dureroasa veste, că tinărul nostru candidat de profesor și fost suplinitor la școala reală română din Brașov Dionisie Nistor, înrolat toamna trecută ca voluntar în armata comună și avansat la rangul de stejar, ar fi fost greu rănit în luptele recente sângeroase din Galiția, murind moarte de erou.

N-am volt să credem s'voului dureros... dar astăzi el ni se confirmă prin o scrisoare adresată familiei de unul dintre subofițerii companiei, cărui aparținerea regretatului Dionisie, pri-care li se comunică familiei că stegarul Dionisie Nistor a căzut în fruntea plutonului său în lupta dela Komarno spre sud de Grodek (Galiția) în 17 l. c. n., unde a și fost înmormântat...

Stăm consternați în fața acestei noi jertfe dureroase în actualul războiu, căci în cel căzut în floarea vieții pe câmpul de onoare nu deplâng numai școlile noastre și internatul nostru de băieți o putere didactică mult promițătoare ci și societatea brașoveană pe unul dintre cei mai distinși și simpatici tineri români, care pentru caracterul său integru s'a bucurat de cele mai mari simpatii, Odihnească în pace!

Adânc îndurerată de această nouă pierdere dureroasă adresăm familiei întristate siucere condolențe.

Corpul profesional al școlilor noastre a lansat astăzi următorul anunț funebrel :

Cu nespusă durere anunțăm tuturor prietenilor și cunoscutilor noștri, că tinărul nostru coleg, fiind abia în anul al 24-lea al vieții sale :

Dionisie Nistor

fost profesor-practicant la școala reală gr. or. română din Brașov și ofițer-aspirant în regimentul de infanterie ces. reg. nr. 76.

a căzut în lupta crâncenă dela Komarno spre sud de Grodek (Galiția) în ziua de 4/17 Iunie 1915 și a fost înmormântat tot acolo.

Este a doua jertfă de viață cel i s'a cerut acestui corp profesional, în cumplitul războiu ce petrecem!

Dumnezeul cel mare, cel drept și bun să primească și această jertfă, făcându-i parte eroului mort în floarea vieții de odihna de veci! Iar din mormântul lui și din mormintele camarazilor săi fără număr (căzuți pe câmpul de glorie, fă. Doamne! să răsară fericea și înălțarea viitoare a mult cer-catului neam, al cărui filii el au fost!

Dormi în pace iubite coleg! Brașov, în 15/28 Iunie 1915.

Corpul profesional al școlilor medii gr. or. române.

În semn de doliu s'au arborat astăzi la școlile noastre și la casina română, a cărui membru a fost, regretatul defunct stejarul de doliu.

Ceva despre filosofia lui H. Bergson.

— Fine. —

Diferențierea ce-o face între instinct și inteligență e cu totul neprevăzută. Filosofia biologică de până astăzi a văzut în instinct sau un mecanism reflex — sau o inteligență redusă, un început de inteligență. Concepția dintăi e absurdă, iar a doua autro pomorfeșin. Studiind mai de aproape variatele manifestări ale misterioasei puteri numite: instinct trebuie să ajungem la concluzia că acesta e ființial diferit de facultatea inteligenței. Nul, — bine înțeles — obicinuții mai mult cu lucrări inteligente nici nu ne putem închipui modul de cunoaștere instinctiv — ori dacă avem totuși încredere nebună în puterea noastră intelectuală, atunci îl interpretăm prin termeni de inteligență.

Se pare însă că noi înșine mai avem o rămășiță din acel dar bogat al naturii, în ce ace sm numit: intuiție. Instinctul e intuiția și prin mijlocirea intuiției ne vom putea apropia de misterele sale...

Am schițat în treacăt numai câteva din vederile lui Bergson; veți în-treba poate că: unde e sistemul său filosofic?

Răspund: E greșit a căuta sistem în filosofiz acestui fiu distrugător al unor tradiții filosofice moștenite, care se anunță — fără de rigiditatea obicinuții în științele exacte — în orice caz ca un început; și cred, că el însuși ar spune așa. Sistemul său e un sistem care abia începe de multeori nesigur, dar tare prin ceva; prin aceea că deschide perspective, ce par a nu se sfârși...

Nu e mult ce ne dă într-o con-

cepție integrală despre existență: în înființul mort »avântul vital« organizând materia și creându-și lumina liberă, inteligentă și cea mai frumoasă lumină: Conștiința. Ceesce descopere a un înființ de viață și de libertate creatoare. Ne dă însă — dacă nu un sistem înche-gat — nu locșor din care să privim bine.

Acest locșor este intuiția: Bergson o caracterizează, o definește, o aplică.

Știm că intuiția e ceva viu, mișc-ător, o cunoștința ce se identifică oarecum cu obiectul desinteresată și absolută — și în contrast cu inteli-gența aplicată spre practicitate, spre materie, spre imobilități și fixare — o cunoștință fără puncte de vedere, ce există la actele creațiunii, ce înțelege viața și libertatea și pătrunde mla-care; o formă superioară de instinct luminat de conștiințe.

B. aplică însă intuiția în două înțeleșuri.

Odată asupra mișcării și-asupra vieții — constată natura intimă a du-ratel și pătrunde păturile creatoare ale conștiinței: libertatea. Afară de această concepția subtilă, adâncă și nouă despre libertate mai întâlnim însă în operele sale de mai târziu: o teorie a percepțiunii, o vagă concepție despre relațiunea dintre spirit și corp, dar mai ales ipoteza elanului vital și-a »Conștiinței« — rădăcina comună a instinctului și inteligenței: nu constatări adânci, ci teorii metafizice, nu rezultate de-ale intuiției pure, ci de-ale »intuiției intelectuale».

Intuiția intelectuală e un amestec cjudat de intuiție și inteligență, o co-borâre din culmile logice abstracte în datele vii și mișcatoare ale simț-urilor, ale conștiinței și vieții — și o ridicare pe aceeaș cale, o »osmoză«, o combinare a acestor extreme în icone vii și convingătoare; idei nutrite timp îndelungat, cari câștigă proporțiile unor halucinații, ale unor intuiții imediate.

Aceste idei vor trece în »istoria filosofiei« unde vor fi cântărite în cursul vremurilor. Ceva va rămânea însă viu: intuiția pură.

Prin ea se vor înțelege lucruri, pe cari metodele matematice nici când nu le-ar putea surprinde în intimitatea lor. Inteligența va trebui să bată în retragere în fața acestei metode, care înțelege realitățile prin »simpatie»...

Se pare că are dreptate misticul, când spune, că rațiunea aruncă lumina, dar și multă umbră asupra lucrurilor.

Sibiua 1914.

Lucian Blaga.

ȘTIRI.

— 28 Iunie n. 1915.

În memoria arhiducelui Franz Ferdinand. Astăzi, împlinindu-se un an dela atentatul din Serajevo, s'au oficiat în toate bisericile din Brașov servicii divine în memoria regretatului arhiduce Franz Ferdinand și a soției sale, la care au asistat ofițerii și soldații din garnizoana Brașovului.

† Ioan Lahovari. O scurtă telegramădin București ne anunță moartea subită a fostului ministru și bărbat de stat român Ioan Lahovari, proclamat zilele trecute șef al partidului conservator.

Călătoria d-lui T. Malorescu la Viena. Organul oficial al d-lui Marghiloman »Steagul« serie următoarele cu privire la călătoria d-lui Titu Malorescu la Viena, în jurul căreia s'au făcut diverse combinații:

Din sorginte autorizată, putem arăta că scopul călătoriei fostului președinte de consiliu, d-l T. Malorescu, la Viena, este de a vedea pe o soră, mai în vârstă ca d-sa care e stabilită mai demult timp în capitala Austriei și care acum e bolnavă. Această soră este d-na Emilia Humpel, care a condus timp de 30 de ani, cel dintăiu pensionat de fete din țară și soțul ei, care era un distins muzicant, a fost multă vreme profesor la conservatorul din acel oraș. Când acum cățiva ani s'a retras din învățământul privat, vânzând pensionatul său, d-na Humpel s'a instalat la Viena, unde locuiește și astăzi. Soțul ei a murit. Pe această soră mai mare, care a fost o distinsă pedagogă, prin mănele căreia au trecut câteva generații de bune mame de famillii și brave române, s'a dus acum fratele iubitor și o conducă și instaleze la baile din Neuhelm (Germania)».

Pentru Casa de lectură Dr. Alex. Bogdan a binevoit a dăruți d-l Take Andreanu 12 bucați de cărți, reviste și broșuri, pentru cari i-se aduce mulțămită și pe calea aceasta.

Direcțiunea școlilor medii gr.-or rom. din Brașov.

Biblia Sfântului Sinod. Din București se anunță: în ziua de 8 Iunie a.

c., Mitropolitul Konon a fost primit în audiență de către rege, cărui i-a prezentat »Biblia« imprimată de Sfântul Sinod ca cel mai însemnat monument literar al epocii noastre. Audiența durat aproape o oră suveranul interesându-se de aproape de această lucrare, ca și în genere de mersul treburilor bisericești. Mitropolitul a fost însoțit de arherul Meletie Constanțeanu, directorul tipografiei cărților bisericești, sub direcția cărui a s'a imprimat lucrarea.

Vineri, 12 Iunie, Mitropolitul a fost primit în audiență de regină, cărui de asemenea i-a prezentat această monumentală lucrare, iar lu urmă a fost primit în audiență de principele Carol, moștenitorul Tronului, tot în acest scop.

Pentru fondul ziarștilor d-l căpit-an c. r. Silviu Fatiția din Pecos trimite prin administrațiunea ziarului nostru cu prilejul reînolirii abonamentului suma de 4 cor. Mulțumite.

Necrolog. George Cosma administrator economic, după lungi și grele suferințe a răposat în Domnul în 24 Iunie 1915. st. n. la orele 2 p. m. în etate de 39 ani. Rămășițele pământești ale regretatului defunct s'au depus spre odihnă vecinică după ritul gr. or. român în 26. Iunie 1915. st. n. la 10 ore a. m. din sfânta biserică gr. or. română din Timișoara-Fabric la cimiterul de lângă strada Buziaș. Odihnească în pace! Pe defunctul îl deplâng: Dr. Aurel Cosma frate, Lucia Cosma cumnată, Aurel Cosma nepot.

Bibliografie.

A apărut: Discursurile Contelui Stefan Tisza 1893 — 1915. (Cu o prefață despre personalitatea contelui Tisza și despre concepția lui asupra problemei românești). Adunate de un român iubitor de adevăr. Tipografia Poporul Român, Budapesta, VII, lka-u 36.

— Cunoscuta revistă literară: »Drepturile Jemei« 3-4 sub direcția d-nel Eugenia de Reuss Ianculescu și cu articole semnate de d-ni Virginiu Iosif; Gala Galaction, Dem. Theodorescu, Alexandru Agaveș, Beniamin Stratoneanu și d-nele Constantza Zissou, Eugenia de Reuss Ianculescu și Marie Sheepkanks. De vânzare la prine:palele librării din București.

Proprietar :

Tip. A. Muresianu : Branisce & Comp. Redactor responsabil : Ioan Lacea

O mare grădină cu fructe

împreună cu iarba este de arădat în Scheiu Pașiște b. 38.

Amănunte da d-na Sofia Daneș cu locuința în Cantina de pe Straje

2-3

Anunț de licitație.

În 19 și 20 Iulie 1915 s. n se va vinde cu licitație în localul casei de Zălogele dela oarele 8 începând obiectele amanetate din 25 Aprilie 1914 până inclusive 11 Iunie 1914 și anume: acele obiecte cu Nrii 6344 — 1914 până inclusive cu Nrii 9081 — 1914, a căror termen a expirat și încă nu s'au rescumpărat.

Obiectele care se vor vinde sunt: Giuvaericale, Ciasornice de aur și argint și alte scule de armă, Cioaie, Cositor, postavuri, haine bărbătești și femești, Cisme, ghete și altele.

Vânzarea se face cu bani gata.

Rescumpărarea sau înoirea amanetelor se poate face cu o și mai înainte de licitație. Prezentatorul unui bon de amanet poate cere înnapoierea sau răscumpărarea unui obiect amanetat numai în timpul licitației, și atunci numai într'u atât până ce licitația obiectului amanetat încă nu au început.

Primirea de amaneturi, precum și rescumpărarea amaneturilor licitate se poate face cu o și înainte licitațiunei numai în măsură restrânsă, încât permite rescumpărarea amanetelor a căror termen a expirat.

Brassó, 26 Iunie 1915.

Casa de amanetare orașenească.

1-2

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 24 Cor.
Pe o jum. de an 12 „
Pe trei luni . . . 6 „
Pentru România şi
străinătate:
Pe un an . . . 40 lei.
Pe o jum. de an 20 „

TELEFON Nr. 226.

GAZETA TRANSILVÂNIEI

ZIAR POLITIC NAȚIONAL.

REDAȚIA
ŞI ADMINISTRAȚIA
Str. Prundului Nr. 15

INSERATELE
se primesc la adminis-
trație. Prețul după tarife
şi învolant.

Manuscrisele nu se în-
uapoiesc.

1815 — 1915.

Traducem din „L'Independance Roumaine” următorul articol:

Apropierea deja a fost făcută: ea se impune în chip firesc, spiritului. O coaliție europeană se formează acum un veac împotriva Franței, sau mai degrabă împotriva Suveranului ei, înlocuind cum se constată una astăzi împotriva Germaniei, sau împotriva Austro-Germaniei.

Dar analogia e împinsă mai departe încă în sensul că din toate punctele de vedere, afară de epilog, Germanii se consideră ca adevărații moștenitori ai lui Napoleon.

Națiunea de poezii și de gânditori e cuprinsă, se știe, de un spirit de organizare și de disciplină; îi place să catalogheze și să sistematizeze totul, știința ca și filozofia sau istoria. Se întâmplă ca tiparul napoleonic să se potrivească de minune.

Tiparul militar mai întâi. Napoleon a fost un geniu unic, care nu s'a îngrijit să facă elevi: generalii și mareșalii săi se mărginiră să-i execute ordinele fără să cunoască intențiunile șefului suprem. Germanii, înțelegând că creierul cel mai desăvârșit nu poate decât să se obosească printr'o sforțare supraomenească prea prelungită, adoptând totuși strategia și tactica mareșalului Corsican au înlocuit voința lui unică, atotputernică, dar câteodată epuizată, printr'un sindicat de inteligențe numit statu-major, astfel cum știu să-l organizeze d. n. Helmut von Moltke. Sindicatul a funcționat de atunci de minune, folosindu-se întruna de minunile maestrului printre maestrul în arta militară.

Odată angajată pe urmele napoleoniene națiunea germană făcu un pas mai departe.

Ceia ce a încercat fără încetare Napoleon cel Mare, era afirmarea supremației Europei occidentale și centrale, adică a părții continentului a cărei civilizație se născuse la Roma. De care țară se temea? Rusia. Pe care țară o socotea ca vrăjmașă sa de moarte? Anglia.

Urmăriți de aproape raționalismul.

Sistemul napoleonic era o politică de rezistență împotriva nevoii neîncetate de expansiune a

Rusiei și împotriva Angliei stăpânitoare a mărilor; de aici ideea sa de bloc continental și campania sa împotriva imperiului ghețurilor. Instinctul de conservare al Europei occidentale și centrale se manifestă în persoana lui Napoleon, când se ridică împotriva testamentului lui Petru cel Mare.

Analogia între 1814 și 1915 se afirmă chiar în amănuntele istorice.

De la intrarea lui Napoleon pe scena lumii, Albionul se silește să făurească alianțe în potriua lui, Anglia practică în privința lui „o politică de încercuire”. Față de Rusia el a ezitat multă vreme, dar s'a hotărât în cele din urmă la campania din 1812, socotită de dânsul ca necesară pentru a arunca pe Rusia destul de departe, pentru ca să înceteze de a fi o amenințare pentru Europa latină.

Istoria se repetă cu diferența aceasta că în locul fenomenului european, care fu Napoleon, o națiune de 70 de milioane de oameni, plină de energie și de vigoare, a apărut cu ambiția de a concentra într'un grad suprem viața Europei.

Napoleon a încercat să lovească pe Anglia în inimă, prin coasta nordică a Franței; el voi s'o rănească indirect trimițând în 1802 pe generalul Decaen pentru a organiza o revoltă în India; în Egipt el visă o cucerire a Asiei, mereu cu intenția de a ruina supremația pe care Anglia o exercita pe continent. Germanii n'au un Alexandru cel Mare modern, ei n'au putut să înainteze până la poalele Himalayei, după cum dorea Napoleon. Dar ei dispun de o altă armă: simpatia lumii irahomane, în virtutea căreia ei pot să lucreze în țara Bramanilor, ca și în aceea a Faraonilor.

Incheere: Astăzi se îndeplinește visul lui Napoleon; Austro-Germania face „războiul în locul lui”.

Am rezumat cât mai fidel posibil o teză istorică strălucitoare desigur, chiar dacă n'are darul să convingă pe toată lumea. Dar, fiindcă e vorba de analogie, această analogie va fi împinsă până la sfârșit înțelegând și pe Sfânta Elena?

Nici de cum. Se răspunde că condițiile tehnice dela 1915 nu mai sunt acelea dela 1815 și că întreprinderile de războiu care, în chip fatal au trebuit să eșueze acum un veac, când nu erau nici drumuri

de fier, nici telegrafice, nici automobile, nici mortiere de 420, sunt perfect realizabile astăzi. Analogia nu este repetarea exactă a faptelor. Cine va trăi va vedea.

Recolta viitoare.

Stabilirea prețurilor maxime.

Foia oficială a publicat alaltăieri ordonanța guvernului privitoare la prețurile maxime pentru grâu, secară, orz și ovăș, cari intră în vigoare cu 10 Iulie n. a. c.

Iată pe scurt prețurile maxime fixate pentru diferitele cereale în diferitele ținuturi ale țării:

Prețul grâului. Referitor la grâu sunt cinci feluri de prețuri. Noi publicăm mai la vale toate cele cinci prețuri, remarcăm însă, că primul preț se va aplica între 10—21 Iulie, al doilea preț dela 22 până la 31 Iulie, al treilea preț dela 1—10 August, al patrulea preț dela 11—21 August, și al cincilea preț va fi aplicat începând dela 21 August. Va să zică prețurile maxime ale grâului sunt socotite în coroane cum urmează: Pe malul drept al Dunărei: 40,50, 39,50, 38,50, 37,50, 36,50 cor. în comitatele Barș, Esztergom, Hont, Nógrád, Nyitra și Pojon sunt aceleași prețuri maxime, ca pe malul drept al Dunărei. În comitatele Arva, Liptó, Turócs, Trencsén, Zóyom și orășul Șentim: 41.—, 40.—, 39.—, 38.—, 37. cor. În comitatele Pécs-Bodrog, Csongrád, Jász-Nagykan, Szolnok, apoi Heja, Hódmezővásárhely, Szabadka, Segedin și Ujvidek 40, 39, 38, 37, 36. În comitatele Havcs, Pest și Kecskemét: 40,50, 39,50, 38,50, 37,50, 36,50. În Budapesta: 41, 40, 39, 38, 37. Pe malul drept al Tisei afară de Sáros și Szepes: 40,50, 39,50, 38,50, 37,50, 36,50. În Sáros și Szepes sunt aceleași prețuri ca la Budapesta. În comitatele Bichis, Hajdu, Szabolcs, și Debretin: 40, 39, 38, 37, 36. În comitatele Bihar, Maramureș, Sătmár, Salas, Ugocsa, Oradea mare: 40,50, 39,50, 38,50, 37,50, și 36,50. În comitatele Arad, Cenad, Timiș și Torontal, precum și în orașele Arad, Timișoara, Vârșet și Panciova: 40, 39, 38, 37, 36. În comitatul Caraș-Severin: 40,50, 39,50, 38,50, 37,50, 46,50. În celelalte 10-ori sunt aceleași prețuri ca în Budapesta, afară de Fiume, unde e cu 50 flieri mai scump ca în Budapesta.

Prețul secarei. Prețul maximal al secarei va fi în luna Iulie cu 8,50 cor. mai scăzut, decât prețul grâului, afară de secară de pe malul stâng al Tisei unde e cu 8 cor mai scăzut spot în regiunea între Tisa și Murăș, unde e cu 9.— cor., în Transilvania, unde e cu 10.— cor. și de orășul Fiume, unde e cu 10,50 cor. mai puțin decât grâul. După 1 August scade prețul maximal al secarei pretutindeni cu 1 coroană.

Prețul cerealelor amestecate. Prețul maximal al cerealelor amestecate se va alcătui din prețul maximal combinat pentru grâu și secară; din care bucate e și compusă făina de cereale amestecate.

Prețul orzului. Pe malul stâng al Dunărei, în comitatele Sáros, Szepes, și în orășul Fiume 30 cor. Pe malul drept al Dunărei, în Budapesta, în comitatele Biharului, Maramureșului, Sătmărului, al Sălajului și în Ugocsa: 29.— cor. În comitatele Hives, Pesta, Bikis, Hajdu, Szabolcs și în Transilvania: 28 c între Dunăre și Tisa afară de comitatele Pest, Heves și colțul între Murăș—Tisa 27,50 cor.

Prețul ovăzului. Prețul maximal al ovăzului e pretutindeni 28 cor.

Prețurile maxime stabilite aici conțin și cheltuielile de transport până la stația de încărcare, prețurile acestea sunt a se înțelege fără saci și făcute cu bani gata în luare în primire.

Prețurile maxime se referă la grâu calitate primă care n'are mai mult de două procente amestecătură străină și are o greutate de 75 kgr. pro hectoltru și la secară bună care are o greutate de 70 kgr. pro hectoltru. Dacă greutatea grâului e la o amestecătură de două procente mai mare de 75 kgr. atunci se mărește prețul grâului la o greutate de 77 kgr. cu 20 flieri, dela 77 până la 80 kgr. cu 50 flieri. Dacă greutatea e mai mică de 75 kgr. atunci se diminuează prețul până la greutatea 72 kgr. cu 20 flieri, dela 72 până la 70 kgr. cu 30 flieri. Dacă grâul conține mai mult de două procente amestecătură străină, se scade din prețul maximal la fiecare început de plus de două procente câte 30 flieri pro 100 kgr. Dacă greutatea secarei e mai mare sau mică de 70 kgr. să mărește sau se scade, prețul, dar cel mult până la o diferență de 3 kgr. cu 15 flieri.

Războiul fierului usinei și fabricei.

Enorme eforturi ale metalurgiei germane desfășurate pe frontul oriental.

În actualele împrejurări numele lui Charles Humbert, senatorul Meusei este acela care se pronunță foarte des. Și toți câți voese să judece actualul război cu competență și obiectivitatea unui istoric trebuie să cunoască o neobosită activitate, care se leagă de numele acestui patriot francez. Ca și Calone din antichitate, care voia să atragă atenția compatrioților săi asupra nevoiei de a distruge Cartagina prin eterna impresie: »Să dărâmam Cartagina» tot astfel senatorul francez nu

înțeasă un moment fără a striga compatrioților săi »Des canons! des munitions!». Acest apel prin forța repetării a devenit un credo din catehismul oricărui bun francez.

Ce spune senatorul Humbert? Mai întâi, contra aserțiunilor multora din conaționali săi, el are curajul să scrie următoarele rânduri:

»De luni întregi, scriitorii a căror sinceritate nu o bănuiesc, cred că fac bine profitând epulsarea Germaniei, afirmând că ei li lipsește de toate și că problema întreținerii și alimentării materialului de războiu va fi o problemă de nereșolvit pentru ea.

Nu ne putem ridica cu destulă putere contra ușurinței, cu care se răspândesc astfel de șgomete. Se prepară involuntar națiunii, a cărei răbdare și încredere sunt admirabile, surprize încreditoare, cum a fost cea a eșecului suferit de aliații noștri (Ruși).

Humbert pune punctul pe i. A crede că Germania nu va mai avea munițiuni este o mare eroare. »Nu se știe oare — spune Charles Humbert — că în timp de pace, metalurgia germană, industria chimică germană, ocupa primul plan în lume? Întreg imperiul german răsună de șgomotul foalelor; și el ne apărea înconjurat de fumul nenumeratelor sale uzine. Universal întreg cumpăra mașinile, uneltele, produsele sale chimice și farmaceutice; chiar noi, Francezii, eram silniți a ne adresa Germaniei pentru unele specialități, și nu din cele mai puțin importante. Prin bogăția minelor sale, prin spiritul de întreprindere al guvernului său, prin înfrâsoala financiarilor săi, prin munca ascultătoare a supușilor ei, Germania își asigurase în aceste domenii ale industriei metalurgice, veritabile monopoluri.

Și vom crede oare, că aceste magnifice și puternice mijloace de acțiune vor rămâne astăzi inutilizate? Din potrivă să fim siguri, că toate aceste turnători, toate aceste șantiere, toate aceste ateliere superior amenajate, vor lucra și lucrează pe capete zi și noaptea pentru a turna tunuri, puști, mitraliere; pentru a face obuze, a fabrica automobile, avioane; pentru a face sute de kilometri de sârmă; pentru a face submarine, zeppelinuri, etc. etc. »

»Să nu ne îndoiim — spune într'alt loc Humbert: — pe industria și pe lucrătorii ei Germania se întemeiază tot așa de bine ca și pe generalii

† Colonelul Anchidim Șoldea.

Discursul d-lui prof. Ciura.

— Fine. —

Colonelul Anchidim Șoldea, mort în vârstă de 57 ani, în urma rănilor grave, primite pe câmpul de luptă dela Tuchow — în jurul Tarnowului e o drăgul de grănicer, fiul preotului nostru Stefan Mititel, comitatul Bistrița-Năsăud. Studiile liceale le-a făcut în Năsăud, unde a luat și bacalaureatul. Dedicându-se apoi carierei militare, a urmat la Ludovicul din Budapesta, deodată cu Ion Telea, elev al Blajului, astăzi maior în Cluj. A servit la honvezi 35 de ani, în Bistrița, Ibașfălău, unde s'a căsătorit cu Elena, fiica protopopului Stefan Câmpian. A mai servit în Sibiu, Kézdivásárhely, Seghedin, Giula, Verșet, Kecskemét, iar mai pe urmă în Budapesta, unde trece cu succes laudabil examenul pentru statul maior. Văitoarea războiului îl află acolo, îl ridică la rangul de colonel, pornindu-l apoi — în calitate de șef de regiment, spre terenul de luptă din Sârbia. Aci, după strapații, după zile grele petrecute, alături de soldații de rând, în lupturile de pe insula Tiganilor, s'a

încolpat bolnav, în luna Octomvrie a anului trecut, și după o recolare de câteva săptămâni, pleacă în calitate de comandant al regimentului 301 din Seghedin, pe câmpul de luptă din Nord.

Aici a luptat peste trei luni, împotriva puhoiului cutropitor al Rușilor, cari chiar atunci făceau cele mai uriașe sforțări, pentru a rupe frontul nostru dela Nord și a trece peste bariera naturală a Carpaților. Unde e condulul, care să poată povesti luptele îndârjite, sforțările supraomenești, pe cari le-au desfășurat trupele noastre, tinând piept cu un dușman mult mai numărós și luptându-se cu miz rifele naturii, prin zăpadă nesfârșită și răceala grozavă, ce secera zilnic atâtea victime?

Colonelul Anchidim Șoldea le-a suportat, ca un bun soldat și ca o drăgul de grănicer ce era, până în ziua de 14 Decemvrie, când a fost grav rănit, pe câmpul de luptă dela Tuchow. Trupele noastre fiind în retragere, față de numărul copieșilor ai Rușilor, el a rămas pe câmpul de luptă, alături de morți și alți grav răniți. A fost ridicat apoi de ambulanța trupeilor inamice și transportat cu automobilul în spitalul din Tarnow, pe atunci în posesiunea Rușilor. Familia lui, pe lângă toate scrisorile și cercetările ce a făcut, abia în 8 April a primit o scrisoare,

pe care el numai o încălise, căci scrisul era al unui medic rus. În altă scrisoare a lui — cu datul de 31 Ianuar, dar primită după aceea din 8 April — de înțelul aminteste, că e bine îngrijit de un medic basarabean român și de unul polon, precum și de doamnele din societatea înaltă a Rusiei dela »Crucea Roșie».

Cu toată buna îngrijire, ce a avut-o însă, intrarea în progres a foarte greu; rana era mortală. În Mai, când trupele noastre au recapat Tarnow-ul, Rușii au luat cu sine pe toți răniții, evacuând orașul. Pe colonelul Șoldea nu l-au luat cu ei, căci avea herbinteli mari, și starea lui sanitară era de așa, încât n'ar fi putut suporta greutatea transportării. Pe timpul cât trupele noastre au bombardat Tarnow-ul, a fost așezat cu patul în pivnița spitalului, iar la evacuare, a fost lăsat în grija unei ordonanțe a unui alt ofițer de a nostru, care a murit ca prizonier la Ruși. La despărțire, medicii spitalului și doamnele din societatea »Crucea Roșie» rusești și-au luat adio dela el, felicitându-l, că are să-și revadă patria și pe al lui, mai curând, de cum ar fi crezut.

Așa s'a și întâmplat, deși reverdere a fost de scurtă durată, și plină de suferințele sfârșitului. După ce trupele noastre au lătrat în Tarnow, a

fost trecut, mai târziu, la spitalul de garnizație din Budapesta, unde soția sa iubitoare Elena a grăbit să-l aline suferințele, rână în clipele din urmă, îngrijindu-l și gătindu-i mâncările, cari le doria. Era slab; astma de care suferia, i-se agravase prin răceala din Octomvrie de pe câmpul de luptă din Sud; rana nu i-se putea vindeca, deoarece csul zdrobit de șrapnel trebuia să fie înlăturat prin operație. Și așa a murit, moarta de erou, la două zile după operație, Sâmbătă în 19 a lunii curente.

Iată, triști ascultători, în câteva linii de creion, viața și moartea glorioasă a colonelului Anchidim Șoldea, a cărui amintire ne va fi cu atât mai prețioasă, cu cât defunctul a fost un soldat adevărat, decorat mai de multe ori, ridicându-se la treptele cele mai înalte ale ierarhiei militare. Ridicarea lui în înaltele grajduri militare n'a alterat întru nimic caracterul lui de bun creștin, căci s'a împărțit cu ss. Taine în ambele rânduri, când a plecat pe câmpul de luptă și de bun român, descendent al bravilor grăniceri de pe Valea Rodnei. S'a afirmat pretutindeni, ca Român; și-a păstrat cu sfințenie numele lui specific românesc, dovadă și prin aceasta tuturor șovănelnicilor, că poți să fi, în aceeași vreme, soldat viteaz până la eroism și Român bun,

care să se afirme, cu orice prilej, ca atare.

Să ne reținem lacrimile, jalnic ascultători în fața osâmintelor unui erou. Mormintele de eroi nu sunt prilej de lacrimi inutile — ci de înălțare sufletească. Ei, chiar prin faptul, că se ridică dintre oamenii de rând, trebuiesc venerați și preamăriți, ca numele lor să strălucească, pentru generațiile de acum și pentru cele ce vor să vină ca pildă de energie, ca izvoare răcoritoare de apă vie, din care să ne adăpăm și să ne întărim în zilele de restriște.

»Istoria unui popor — zice Carlyle — nu e decât biografia oamenilor lui mari.

Noi stăm astăzi la groapa unui astfel de om, a cărui vicață și moarte de viteaz, va alcătui la vremea sa, o pagină luminoasă din istoria neamului românesc.

Să petrecem la groapă, cu reverență, osâmintele lui, să-l păstrăm amintirea cu sfințenie, cum se cuvine unui viteaz, care a pectuluit cu sângele, dragostea lui pentru țară și pentru neam.

Treci dar gloriosul nostru defunct peste limita stramță a vieții pământene — unde nu avem cetate stator-

ei, atunci când ea anunță succesul final.

Pentru a asigura un succes final, pentru a rupe lanțul de fier ce ține în frâu avânturile eroice, patrioții francezi cer de la guvernul țării lor să facă imposibilul, să facă adevărată înfrângerea muncă națională, reprezentată prin uzinele și fabricile ei să ia parte activă la apărarea națională.

Dar ceea ce se desprinde luminos din aceste discuțiuni este, că forța industrială asigură tot așa de bine succesul unei țări în lupta cu altele, ca și forța militară, și că războiul este o vastă luptă între toate forțele unei națiuni și nu numai între oștile de de front.

Acel popor va învinge, care va fi știut mai bine să reglementeze munca lui pe toate terenurile activității omenești.

SITUAȚIA pe câmpul de războiu.

Azi dimineață am primit dela biroul de presă al prim-ministrului următoarele comunicate oficiale telegrafice: **Budapesta 28 Iunie.** — Din marele cartier general al nostru se comunică oficial cu data de azi:

Situația în nordul monarhiei.

În Galiția ostică aliații continuă urmărirea dușmanului. În lupte continue cu ariergardele dușmane aceste trupe au ajuns eri — spre ost dela Lemberg — până în ținutul *Klodzienka* și *Zadworce*, apoi până la râul *Snizra*, pe care l'am și trecut cu avangardele. *Halici-ul* e în mâinile noastre. Mai în sus de *Halici*, pe țărmul sudic al Nistrului nu mai e dușman. După lupte grele, cari au ținut 5 zile trupele aliate de sub comanda generalului *Linsingen* și-au eluat trecerea peste Nistru.

Pe celelalte părți ale frontului dela Nistru e liniște. Trupele de sub comanda arhiducelui *Iosif Ferdinand* au ocupat eri *Plasovo* (spre nord-vest dela *Narol*), iar azi dimineață au pătruns în pozițiile dușmane pe înălțimile situate în nord-ostul acestei localități. Rușii bat în retragere peste *Narol*. Dealtmătre situația la nordost e neschimbată.

La granițele italiene.

Pe câmpul de operații dela granițele Italiei situația a rămas neschimbată. Dușmanul e aproape cu totul neactiv, numai luptele de artilerie continuă pe toate fronturile.

Un hidroplan de-al nostru a împuscat în 27 I. c. la *Villaviceni* un balon dușman, iar în 28 I. c. a aruncat chiar în mijlocul depozitelor de artilerie din *Sancanciano* o bombă, care a avut un efect pustiitor, apoi în *Saboba* a avariat un vapor dușman, a cărui parte posterioară s'a scufundat.

General de divizie *Höfer*, locțiitorul șefului de stat major.

Pe frontul anglo-franco-ruso-german.

Berlin 27 Iunie. — Buletinul oficial al marelui cartier general german e pentru azi următorul:

Pe câmpul de operații dela vest: Spre nord dela *Arras*, pe ambele laturi ale drumului *Souchez auz Noulette* — în regiunea *Labrynt* — am respins atacurile pe cari dușmanul le-a îndreptat în contra noastră dinspre nord dela *Ecure*. La marginea vestică a pădurilor argonice Francezii au încercat eri seară să-și recucerească pozițiile pierdute. Cu tot focul dușman de artilerie însă atacurile lor au fost respinse pe deplin. O asemenea soartă a avut și atacul de infanterie îndreptat de Francezi pe un front de doi kilometri în contra pozițiilor noastre de pe înălțimile *Maas*, pe ambele laturi ale văii *Franch*. Dușmanul a fost silit să se retragă cu mari pierderi în propriile-i poziții. Spre ost dela *Metzeralt*, am atacat un post dușman de pe un pisc din *Vosgi*. Am făcut 50 de prizonieri și am capturat un tun. Am obținut succese frumoase mai cu seamă în partea sudică a frontului, în contra aviatorilor dușmani. Spre nord dela pasul *Schlucht* și în regiunea *Gerardmer* am doborât cu focul nostru de artilerie două aeroplanе dușmane.

La ost și sudost: Spre nord și nordost dela *Pransis* am respins pe teritoriul, care se întinde spre ost dela *Ogienda* atacurile, pe cari Rușii le-au îndreptat mai cu seamă în contra pozițiilor noastre cucerite în 25 I. c.; dușmanul a suferit aici mari pierderi. Am ocupat *Halici-ul*. Azi dimineață am trecut și aici *Nistrul*. Prin aceasta i-a succes și armatei generalului *Linsingen*, ca să-și elupte pe întreg frontul trecerea peste Nistru. Urmărim dușmanul bătut fugărindu-l mai departe spre nord, înspre sectorul *Guile-Liga*. Incepând din 23 I. c. armata lui *Linsingen* a făcut 6470 de prizonieri. Spre nordost dela *Lemberg* ne apropiem de sectorul *Bug*. În înaintarea lor mai departe, spre vest, până în regiunea *Ciechanov* aliații au făcut mai multe mii de prizonieri capturând și o mulțime de tunuri și mitralieze. Artileria noastră de câmp n'a bombardat eri catedrala, ci citadela din *Arras*.

Războiul cu Turcii

Constantinopol 28 Iunie. — Marele cartier general otoman comunică oficial cu data de azi:

Pe frontul dela Dardanele: La *Ariburnu* au fost lupte de infanterie și artilerie, în cari au jucat rol și aruncătoarele de miină. Incepând din 25 I. c. artileria grea dușmană a luat sub un foc violent tranșeele aripei noastre drepte dela *Sed-il-Bahr*, nu ne-a cauzat însă nici o pagubă. Incercările dușmanului de-a ne ataca noaptea pe câteva locuri aripa stângă s'au izbit de focul nostru. L'am silit pe dușman să-și îngreudească pozițiile cu rețele de sârmă pentru ca să se poată apăra în contra bombelor noastre. Bateriile noastre anatoliene au luat sub un foc aspru pozițiile dușmane dela *Sed-il-Bahr*.

Pe celelalte fronturi n'a obvenit nimic de semnalat.

Numărul combatanților din Galiția. Oficiol guvernului român, *L'Independance roumaine*, în numărul ce ne sosește astăzi vorbind la loc de frunte despre căderea Lembergului face următorul comentariu asupra numărului combatanților din Galiția:

»La a doua bătălie dela Lemberg proporția numerică și chiar aceea a armamentului este cu totul alta. Nu știm dacă depeșa dela Petrograd, pentru a atenua cât de puțin amărăciunea înfrângerii, nu exagerază când evaluează la patru milioane trupele austro-germane, cari operează în Galiția. Chiar admitând că trei milioane de Ruși numai ar fi rezistat, se ajunge la cifre fantastice ce nu se pot imagina, și istoria nu le-a înregistrat la altă epocă a omeniei.

Oricum ar fi, ne aflăm în fața a-cestei constatări brutale, pe care nimeni n'ar fi îndrăznit să o prevadă în August trecut: în Galiția chiar în partea ocupată de Rusia unde a fost concentrată cea mai mare forță — și aceasta probabil a fost cea mai mare greșală a campaniei — legiunile Tarului sunt mai puțin număroase decât ale celor doi kaiserli.

Agenția *Westnik* zice, că »armata rusească neputând face rezistență trupelor dușmane egale în număr, și pentru a evita noul lupte în condiții defavorabile, — se retrage.»

ȘTIRI.

— 29 Iunie n. 1915.

Distincții militare. *Crucea de cavaler a ordinului Leopoldin* cu decorația de războiu s'a conferit colonelului i. r. *Ioan Ienciu*, comandantului unui batalion de gloțiși.

Crucea de cavaler a ordinului Franz Iosef s'a conferit medicului de ștab cl. 2 *Dr. Ioan Mlinar*.

Crucea preoțească pentru merite cl. II pentru ținută vitează și plină de jertfă în fața dușmanului preoților militari i. r. *Ioan Oltean* reg. 63 și *Petru Debu* reg. 64.

Cu lauda prealaltă — *Signum laudis* — a fost distins sublocotenentul i. r. *Dr. Ioan Voștinariu*.

Crucea de argint pentru merite s'a conferit subofiterului dela contabilitate *Atanasie Flora* dela reg. de inf. terit. austriac 22.

Arhiducele moștenitor al Monarhiei în Tirol. Din *Insebruck* se anunță: Arhiducele moștenitor *Carol-Francis-Iosef* a sosit aci, fiind salutat cu entuziasm de populație. La recepția care a avut loc la palat, guvernatorul a asigurat pe arhiduce că întreaga provincie este cu trup și suflet pentru împărat și Monarhie și că factorii ei s'ar deosebi de naționalitate se înrolează pe capete pentru a lupta contra dușmanului.

Știr' din România: Maj. Sa *Revele* a primit Sâmbătă în audiență pe economistul *Dr. M. Șerban*, întreținându-se asupra situației agrar-sociale.

— *D. Al. Constantinescu*, ministrul agriculturii și domeniilor, împreună cu *Dr. C. Angelescu*, ministrul lucrărilor publice, se ocupă în prezent cu chestiunea magazinarilor nouilor recolte. S'a hotărât ca vechile magazii de cereale să fie mărite și să se construiască noi magazii pe lângă stațiunile principale de căi ferate. Ar fi de dorit ca și proprietarii de moși să construiască un număr cât mai mare de magazii de acest fel și să ia precauțiile necesare, Statul neputând face față la toate.

Proprietar:

Tip. A. Muresianu: Branisce & Comp.
Redactor responsabil: **Ioan Lacea**

„RĂȘNOVEANA“

instituit de credit și economii, | takaréék és hitelintézet részvény-
societate pe acții în Râșnov. | társaság Barcza-Rozsnyón.

Convocare.

Onorații acționari ai institutului de credit și de economii „Rășnoaveana“ societate pe acții în Râșnov, se învită la

a XI-a adunare generală ordinară,

care se va ține în 8 Iulie 1915 st. n. la 6 oara p. m. în localul institutului.

Ordinea de zi.

1. Constituirea biroului
2. Raportul direcțiunei despre anul de gestiune 1914.
3. Raportul comitetul de supraveghere.
4. Stabilirea bilanțului pe anul 1914 și votarea absoluturului.
5. Alegerea a doi membri în comitetul de supraveghere
6. Alegerea unui membru în comitetul de supraveghere.
7. Alegerea a trei membri pentru verificarea procesului verbal
8. Eventuale propuneri.

Domnii acționari, cari voesc a participa la adunarea generală în conformitate cu § 19 din statute, se avizează a depune acțiile la cassa institutului cu o zi înainte de ținerea adunării generale.

Directiunea.

Meghívó.

A „Rășnoaveana“, barcza-rozsnyoi takaréék-és hitelintézet részvénytársaságának az 1915 évi július hó 8-6 órákor délután az intézet helyiségében megtartando

XI-ik rendes közgyűlésre

Napirend:

1. Az elnökség megalakulása.
2. Az igazgatóságának jelentése 1914. üzleti évről.
3. A felügyelő bizottságának jelentése.
4. Az 1914 évi mérleg megálapítása és a felmentés megszavazása.
5. Két igazgatósági tagnak megválasztása.
6. egy felügyelő bizottsági tagnak megválasztása.
7. Három tagnak megválasztása; a jegyzőkönyv hitelesítése céljából.
8. Esetleges javaslatok.

A részvényes urak, kik részt akarnak venni a közgyűlésen, az alapszabályoknak 19 §-á értelmében értesítettnek, hogy részvényeiket az intézet pénztáránál egy nappal a közgyűlés megtartása előtt letegyék.

Az igazgatóság.

Contul bilanț pe 1914 — Mérleg számla 1914 évre.

Activa — Vagyon.	Pasiva — Téher.
Cassa în numărar —	Capital societar — Részvénytöke. . . . . 20000—
Pénzkészlet 2180-95	Fond de rezervă — Tartalék alap 12493 51
Cambii escontate — Le-számitolt váltok 122326 92	Fond cultural — Köz-művelődési alap 409 46
Cambii cu acoperire hipotecară — Váltok jelzalog fedezettel. 31943 22	Depuneri spre fructificare — Takaréék betétek 124531 08
Lombard — Érték papir kölcsönök 3719-80	Reescont - Visszleszámitolt váltok 15671-50
Diverse conturi debitoare — Különféle tartozó számlák 14652 91	Dividendá neridicatá — Fel nem vett osztalék 707-85
Mobiliar — Felszerelés 50—	Interese transitorii anticipat — Átmeneti kamatok 143 22
Imprumuturi pe obligațiuni — Kötvény kölcsönök . . . . . 650—	Tantiemá neridicatá — Fel nem vett jutalom 296 72
	Profit curat — Tiszta nyereség. 1270-46
	175523-80

Contul Profit și Perdere — Nyereség és veszteség számla cu 31 Decembrie 1914. — 1914 évi Decembris hó 31-én.

Debit — Tartozik.	Credit — Követel.
Interese de depuneri — Betéti kamatok 6673-39	Interese de escont — Leszámitolási kamatok. 6454 23
Interese de reescont — Visszleszámitolt váltok kamatok. 1703-47	Interese de credite cambiale hipotecare-Váltok jelz. kamatok 1969-48
Spese — Költségek . . . . . 373—	Interese de credite personale-Kötvény kamatok. 35—
Rémunerații-Jutalmok . . . . . 980—	Provisiuni — Jutalék 3768-78
Competință de timbru și contribuțiuni — Bélyeg illeték és adó. 1007-17	
Chirie — Házbér . . . . . 220—	
Profit curat — Tiszta nyereség 1270-46	
	12227-49

Barczarozsnyó, 1914 évi Decembris hó 31-én.

Ioan Hamzea, dir.-igazgató.
Ioan Nan, casier-pénztárnok.
Iosif Renghea, contabil-könyvelő.

Directiunea: — Az igazgatóság:
Ioan Pivariu, **George Crețu,** **Andrei Trett,** **Ioan Nan**

Subscrisul comitet de supraveghere am examinat conturile prezente și le-am găsit în deplină consonanță cu registrele principale și auxiliare. — Alozirott felügyelő bizottság jelen számlákat megvizsgálván teljes rendben a fő és a segédkönyvekkel megegyzőknek találtuk.

Ioan Dobrescu, **Nicolae Hămsea,** **Ion Tabacaru.**

nică — și i-ați drumul spre plaiul nemuririi implorând cum se cuvine unei odrasle de preot al nostru, crescut în frica Domnului, binecuvântarea din urmă a I. P. Arhieru, pentru această cale veșnică. Imbrățișează încă odată pe iubita ta soție Elena, care te-a îngrijit și pe patul tău de suferință îndelungată; imbrățișează pe frații tăi Valer, Vasile și Ioan și pe cele două surori ale tale, Victoria și Ludovica, trimite prin rostul meu — cel din urmă salut scumpelor tale rude: unchiu, cumnați, nepoți, prietenilor și tuturor, cari și-au dat această, cea din urmă cinste.

Spune-le, să nu plângă și mângăie-l cu graiul tău de erou, care a gollt până în fund păharul suferinții: »Nu plângeți, căci plânsul e numai un semn al neputinții. Sângele nostru a curs în șiroaie multe, dar el nu a curs în zadar. Pe urmele lui va răsări o nouă viață; un viitor mai bun și mai fericit pentru noi toți, cari trăiți azi — în aceste zile de grea încercare — sub povara atâtor greutăți; și a-ți luat parte pe câmpul de luptă fie și numai sufleteste, căci abia cred să fie

vre-unul dintre voi, care să nu alibă acolo un fiu sau un frate, sau pe altcineva strâns legat de inima lui. Încă odată: nu plângeți! Noi ne-am făcut datorii până în sfârșit, și am lăsat ochi cu gândul mângâitor, că noi n'am murit în zadar, că sângele nostru va aduce roade îmbelșugate! Dumnezeu cu voi!

Așa ne-ar găsiul defunctul, dacă morților li s'ar îngădui să mai grăiască și după ce sărutul Morții le-a atins fruntea.

El însă tac. Cu cât cineva e mai bogat în fapte, cu atât e mai tăcut și mai modest. Și morții sunt cei mai bogați, sub acest report, căci bilanțul acțiunilor lor pământene e încheiat irrevocabil.

Ei tac; dar crucile dela mormintele lor sunt cu atât mai grăitoare, evocându-ne toată viața, ce se odihnește acolo, sub glile reci.

Toate mormintele au graiul lor deosebit de mângâietor, dar mormintele eroilor sunt cele mai grăitoare. Ele imbrășițe și în generațiile de mai târziu toată căldura, tot entuziasmul

și toate idelle mărețe, ce au frământat pe cei ce dorm sub ele.

Ele asigură cultul oamenilor mari, din generație în generație, sfidând moartea, din înălțimea lor de nemurire după cuvântul proorocului: »Unde este biruința ta, Moarte?» (Osta 13. 14).

Ele alcătuiesc scara de aur, ce ne ridică din noroiul patimilor pământene spre zările curate ale altei vieți, cu alte idealuri.

Așa este și mormântul, ce se deschide astăzi, căci viața ce o înghiți nu se aseamănă nici de cum »corăbiei care trece prin valurile apei, după a cărei trecere nu se află urmă, nici calea umblării ei prin valuri» (Iaf. Sol. 5. 10), ci moartea dreptilor — cum zice sfântul Bernard — e »stăruitul ostenelelor, Coroana învingerii, poarta vieții!»

Odihnește în pace, erouie; odihnește în pace, căci luptă bună ai luptat, credința ai păzit și cununa nepriitoare a biruinței te așteaptă! Amin.